

ECONOMIA ECOLOGICĂ: PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE

RUSU AURELIA, studentă, EMREI-171

Academia de Studii Economice a Moldovei,

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61

e-mail: aurelia.rusu98@gmail.com

***Abstract.** Today, the concept of ecological economy has become increasingly important both nationally and internationally. The transition to a green economy directly affects the competitiveness of each enterprise and the competitiveness of the country's economy as a whole. Thus, the transition to an environmentally friendly, low-carbon and resource-efficient economic model is not only necessary but also essential for maintaining and strengthening competitiveness and prosperity, protecting the environment and, implicitly, human health and well-being. This research aims to explain the concept and principles of the ecological economy, to identify the challenges facing countries and businesses that have adopted policies aimed at improving their environmental situation, but also to analyze the prospects of this approach at national and international level.*

***Key words:** ecology, economy, future, sustainability, green growth, strategy.*

JEL CLASSIFICATION: F18, Q01, Q57

INTRODUCERE

În prezent, conceptul de economie ecologică sau economie verde a dobândit o importanță tot mai mare în discuțiile publice și politice, atât la nivel național, regional cât și internațional. La nivelul Uniunii Europene, politica de dezvoltare promovează tranziția către o economie ecologică, care generează creștere economică și contribuie la reducerea sărăciei printr-o gestionare durabilă a capitalului natural.

Trecerea la o economie verde influențează nemijlocit atât competitivitatea fiecărei întreprinderi în parte, cât și competitivitatea economiei țării per ansamblul. Tranziția către un model economic ecologic, cu emisii reduse de carbon și eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor nu este doar necesară, ci și esențială pentru menținerea și consolidarea competitivității și a prosperității, protejării mediului și implicit a sănătății și bunăstării oamenilor [1]. Actualitatea temei și importanța cercetării respective rezultă din necesitatea implementării unor măsuri concrete de stimulare a afacerilor pentru ca ele să-și orienteze procesele către practici prietenoase mediului în scopul reducerii poluării și eficientizării utilizării resurselor. Obiectivele cercetării sunt de a identifica provocările cu care se confruntă țările și întreprinderile care au adoptat politici orientate către îmbunătățirea situației lor ecologice, dar și de a analiza care sunt perspectivele acestei abordări la nivel național și internațional.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Economia ecologică este un domeniu în creștere care are ca scop integrarea sistemelor economice și a valorilor umane cu sănătatea și bunăstarea pământului. În economia convențională, obiectivul principal este creșterea cantității de bunuri și servicii produse în industrie și se presupune că PIB-ul în continuă creștere este de dorit și că posibil toată lumea beneficiază în urma creșterii acestuia. Economia ecologică, însă, are o perspectivă mai largă și recunoaște că există mai multe lucruri care contribuie la bunăstarea umană decât cantitatea de bunuri produse, cum ar fi sănătatea și educația, prietenii și familia și contribuția la protecția mediului. Scopul său este de a dezvolta o înțelegere științifică mai profundă a legăturilor complexe dintre sistemele umane și naturale și de a utiliza această înțelegere pentru a dezvolta politici eficiente care să conducă la o lume durabilă ecologic, să aibă o distribuție echitabilă a resurselor, să aloce eficient resursele rare, inclusiv capital „natural” și „social” [2].

De asemenea, ea urmărește o eficiență economică reală, or eficiența economică și buna luare a deciziilor economice nu sunt posibile dacă toate costurile și beneficiile nu sunt luate în considerare sau incluse în preț. Prețurile actuale nu acoperă costurile complete ale unei activități economice care

epuizează resursele, dăunează sistemelor naturale sau produce costuri pentru sănătatea și bunăstarea umană cauzate de poluare sau alte efecte secundare ale activității. Aceste costuri excluse sunt denumite „externalități” și reprezintă costurile neincluse în prețul produsului, dar care sunt suportate de o terță parte, în afara producătorului și a consumatorului. Captarea acestor costuri pe piață ar oferi un stimulent puternic pentru a înainta către sustenabilitate [2].

Cert este faptul că există o mare discrepanță între teorie și fapte în derularea acțiunilor privind implementarea conceptelor de dezvoltare durabilă. Actuala economie, așa cum este ea concepută acum va duce cu siguranță la un colaps economic, ecologic și social, deoarece ține seama numai de cerințele pieții, și nu de numeroși alți parametri calitativi și ecologici, totodată ea subvaluează prețul produselor, al serviciilor și costurile refacerii mediului deteriorat de numeroasele activități umane, lipsite de o viziune realistă și de perspectivă. L. Brown afirmă că „politicile economice actuale, cele care au produs extraordinara creștere a economiei mondiale sunt cele care determină distrugerea sistemelor suport ale economiei mondiale; de aceea aceste politici sunt acum falimentare. Deficitele ecologice sunt cele care amenință viitorul pe termen lung. Restructurare sau declin... Economia trebuie să fie integrată în ecologie” [3].

O abordare mai ecologică a economiei și o abordare mai economică a ecologiei vor fi benefice pentru a menține sistemele de susținere a vieții și calitățile estetice ale mediului. Economia și ecologia s-au impus adesea reciproc în dezbaterile „rentabilitate versus mediu”. Există percepția că companiile pot să prospere financiar sau să aibă grijă de mediu, dar nu ambele. Totuși, aceste activități nu trebuie să se excludă reciproc [4].

O societate durabilă este cea care se auto-perpetuează pe termen lung, astfel o organizație durabilă poate fi descrisă ca o companie care oferă clienților bunuri și servicii pentru a duce o viață decentă, păstrând în același timp un echilibru cu mediul ambiant.

Crearea de practici de afaceri sustenabile din punct de vedere al mediului, de obicei sunt considerate o alegere pentru companii, o activitate opțională pentru acele companii care au timp, energie și interes. Dar acum devine o preocupare mai principală, datorită mai multor tendințe:

- ✓ Piața cere produse „mai ecologice” care reflectă un management responsabil pentru mediul înconjurător.
- ✓ Resursele materiale sunt din ce în ce mai rare, ceea ce duce la o creștere a costurilor de producție în multe industrii.
- ✓ Respectarea reglementărilor devine o preocupare din ce în ce mai costisitoare. Taxele plătite pentru poluarea mediului depășesc uneori profitul net al unor companii.

În acest context provocarea cea mai mare a unei companii este cum ar putea să se gândească sistemic la un viitor durabil și cum poate echilibra nevoile pentru prosperitatea economică și supraviețuirea ecologică. Pentru a rezolva aceste provocări, companiile trebuie să-și extindă gândirea strategică actuală în vederea includerii preocupărilor economice și ecologice - creând adevărate „strategii de sustenabilitate” [4].

În ultimul deceniu, conceptul de economie ecologică a apărut ca o prioritate strategică pentru multe guverne. Transformându-și economiile în motoare ale sustenabilității, țările vor fi pregătite pentru a-și asuma provocările majore ale secolului: de la urbanizare și lipsa de resurse la schimbările climatice și volatilitatea economică.

Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) a lansat Inițiativa Economiei Verzi, un program de cercetare globală și asistență la nivel de țară conceput pentru a motiva factorii de decizie să sprijine investițiile în mediu. În cadrul acestei inițiative UNEP a publicat raportul „Către o Economie Verde: Calea spre o dezvoltare durabilă și eradicarea sărăciei” [5]. Raportul este un ghid adresat factorilor de decizie politică în ceea ce privește reformele necesare pentru a debloca potențialul de producție și al ocupării forței de muncă în contextul economiei verzi. Acest raport se axează pe 11 sectoare cheie considerate a fi esențiale în tranziția spre o economie verde. ONU estimează că este nevoie de investiții anuale de 2% din produsul intern brut mondial în aceste sectoare pentru transformarea economiei globale într-o economie verde, care presupune emisii reduse de gaze cu efect de seră, utilizarea eficientă a resurselor naturale și incluziunea socială [6].

De asemenea, raportul dorește să distrugă câteva mituri referitoare la “înverzirea” economiei globale. Dintre acestea, cea mai des vehiculată idee preconcepută este că între progresul economic și protecția mediului este o contradicție în termeni. Dimpotrivă, multe sectoare “verzi” oferă oportunități semnificative pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă. Un alt mit este că economia verde este un lux pe care numai țările bogate și-l pot permite, sau, mai rău, un șiretlic menit să limiteze dezvoltarea și să perpetueze sărăcia în țările în curs de dezvoltare [6].

OCDE a creat Strategia de creștere ecologică ce se încadrează în politicile de dezvoltare durabilă și se referă la cele trei dimensiuni ale sustenabilității: economie, societate și mediu. OCDE evidențiază necesitatea de a elabora o înțelegere comună a conceptului de creștere ecologică între statele membre și țările asociate, precum și de a elabora un model adecvat de dezvoltare ecologică. Pentru aceasta este nevoie de o mai bună coordonare și o compatibilitate îmbunătățită a măsurilor de politică de dezvoltare atât la nivel național, cât și internațional. Este necesară o viziune strategică pentru a integra obiectivele de mediu cu obiectivele de eficiență economică [7].

Rolul important pe care l-a obținut tranziția spre o economie ecologică a determinat apariția mai multor inițiative politice la nivelul Uniunii Europene cum ar fi: Planul de acțiuni privind Ecoinovarea, Strategia Europa 2030 și inițiativele acesteia privind Eficiența utilizării Resurselor, al 7-lea Program de acțiune pentru mediu precum și un număr mare de politici specifice de mediu, energie și resurse [1].

Promovarea economiei ecologice în Republica Moldova este prevăzută în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, prin semnarea căruia se urmărește armonizarea legislației naționale la cea europeană, precum și utilizarea rațională a resurselor și eficiența energetică în toate sectoarele economiei naționale. În Moldova, la etapa actuală nu există o politică specială în domeniul economiei verzi. Cu toate acestea, anumite documente strategice care determină obiectivele de dezvoltare durabilă, asigură unele aspecte ale tranziției către o economie ecologică. Printre acestea se numără: Strategia Națională de Dezvoltare ”Moldova 2030”; Programul Național ”Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”; Strategia de mediu pentru anii 2014-2023; Strategia națională de adaptare la schimbarea climei a Republicii Moldova; Strategia națională de gestionare a deșeurilor radioactive 2013-2023 [1].

Problemele economiei ecologice, precum și implicarea businessului mic și mijlociu din Moldova în problemele de mediu, sunt deocamdată insuficient cercetate. Cu toate că Guvernul Republicii Moldova a declarat tranziția către economia ecologică drept o prioritate pentru dezvoltarea competitivă a țării.

Pe parcursul anilor au fost întreprinse unele măsuri ale politicilor de stat de sprijinire a IMM-urilor „verzi”. Guvernul a propus o serie de obiective și acțiuni cu referire la dezvoltarea economiei ecologice [1]. Printre acestea, se numără:

- ✓ Acordarea granturilor pentru susținerea IMM-urilor în implementarea proiectelor în domeniul eficienței energetice;
- ✓ Încurajarea implementării sistemelor de management al calității, inclusiv a celor integrate în sectorul IMM-urilor conform standardelor europene și internaționale;
- ✓ Elaborarea propunerilor cu privire la promovarea practicilor “verzi” în cadrul IMM-urilor;
- ✓ Organizarea training-urilor, meselor rotunde, atelierelor de lucru, în scopul conștientizării adaptării IMM-urilor la tehnologii noi de producție, pentru tranziția la ”economia verde”;
- ✓ Elaborarea unui program de susținere a IMM-urilor din sectorul rural, orientate spre dezvoltarea unor afaceri bazate pe economia verde.

Aceste măsuri însă nu sunt suficiente pentru trecerea IMM-urilor la o activitate „verde” și implicării directe a acestora în dezvoltarea economiei verzi, fiind necesare stimulente cu mult mai eficiente, precum și programe de conștientizare a mediului de afaceri privind avantajele implementării practicilor ecologice în procesul lor de producție.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

Indiferent de diversitatea de îndoieli care ar putea fi identificate în ceea ce privește viziunile politicii economice ecologice exprimate de UNEP, OCDE sau UE, sunt necesare soluții concrete la nivel global, care ar putea fi considerate complementare la aceste viziuni. Soluțiile sunt necesare pentru a permite trecerea la următoarea etapă în drumul către un viitor cu adevărat durabil, bazat pe ecologizare.

Conceptul de economie ecologică marchează o etapă nouă – trecerea de la modelul de dezvoltare care tratează protecția mediului drept o povară economică, spre un model care folosește protecția mediului ca una din prioritățile stringente de creștere a economiei. Economia ecologică trebuie percepută în contextul dezvoltării durabile și al reducerii sărăciei ca unul dintre mecanismele de bază în atingerea dezvoltării durabile și ca un mijloc de utilizare eficientă a resurselor și energiei, de aplicare a tehnologiilor mai pure, cu emisii de carbon și poluare redusă și de minimizare considerabilă a riscurilor de mediu. Promovarea conceptului economiei ecologice în lume se va realiza prin integrarea principiilor protecției mediului și adaptării la schimbările climatice în documente de politici și strategii naționale. Acest proces presupune modificarea modelelor de producție și consum durabile iar schimbarea se poate face cu ajutorul regulamentelor legislației naționale și internaționale, fiscalității, al deciziilor juridice, al solicitărilor din partea societății civile, etc. [3].

Rolul central care ar facilita trecerea companiilor spre o economie verde îi revine sectorului public și autorităților locale. Pentru o tranziție la o economie verde, este extrem de important ca eforturile de promovare a activității ecologice a întreprinderilor să fie în continuare îndreptate spre eficiența energetică, reducerea consumului de energie, reducerea poluării și a emisiilor de carbon, furnizarea mai multor informații spre sectorul privat, prin organizarea meselor rotunde și seminarelor în vederea informării companiilor despre economia verde, schimbul de bune practici, organizarea de training-uri, accesul la finanțare, garantând disponibilitatea fondurilor prin dezvoltarea și implementarea instrumentelor inovative de sprijin financiar a întreprinderilor verzi, atragerea de asistență financiară sub formă de împrumuturi și granturi oferite de către organizațiile naționale și internaționale pentru dezvoltarea de către întreprinderi a produselor ecologice, etc. [1].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- NOVAC, A., *Economia verde pentru IMM-uri: o nouă prioritate pentru Republica Moldova*, Disponibil: https://ince.md/uploads/files/1487675202_economia-verde.pdf, (accesat 01.04.2020)
- *What is Ecological Economics?*, Disponibil: <https://sustainablepath.org/wp-content/uploads/2008/11/what-is-ecological-economics-one-pag-pdf-080123.pdf>, (accesat 02.04.2020)
- AȘEVȘCHI, V., CRIVOI, A., LÎȘÎI, A., *Problemele economice și ecologice actuale în contextul dezvoltării durabile în Republica Moldova: realizări și perspective*, Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/RSI_2017_3-4_pp381-389.pdf, (accesat 01.04.2020)
- SCHLEY, S., LAUR, J., *The sustainability challenge: ecological and economic development*, Disponibil: <https://thesystemsthinker.com/the-sustainability-challenge-ecological-and-economic-development/>, (accesat 02.04.2020)
- *Why does green economy matter?*, Disponibil: <https://www.unenvironment.org/explore-topics/green-economy/why-does-green-economy-matter>, (accesat 01.04.2020)
- *Provocările economiei verzi*, Disponibil: <https://www.capital.ro/provocarile-economiei-verzi-150516.html>, (accesat 02.04.2020)
- GURTOWSKI, S., *Green Economy Idea - Limits, Perspectives, Implication*, Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/279653639_Green_Economy_Idea_-_Limits_Perspectives_Implications, (accesat 07.04.2020)

Coordonator științific: LOBANOV NATALIA, dr. hab., prof. univ.,
Academia de Studii Economice a Moldovei,
Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: n17@inbox.ru